

Raadszitting Gemeente Arnhem
17 november 2021

1 INTRO

Voorzitter!

Dank dat ik hier voor uw Raad mag inspreken. Ik sta hier als gevolg van het hardvochtige beleid van de gemeente waardoor veel jongmeerderjarigen onterecht door de gemeente in de problemen zijn gebracht. Maar laat ik mij eerst aan u voorstellen. Ik ben de juridisch adviseur van Onterecht.nu die als gemachtigde heeft opgetreden in de rechtszaak waarvan de rechtbank op 5 november 2020 uitspraak heeft gedaan. Tevens ben ik de auteur van het “Juridisch Kader” dat mede ten grondslag heeft gelegen aan de motie “Te lage bijstand jongeren herstellen” die met grote meerderheid door uw Raad is aangenomen. Ik vraag mij af of de verantwoordelijk wethouder dit “Juridisch Kader” inmiddels ook heeft ingezien?

2 SYSTEEMFOUT

Voorzitter!

Waarom ben ik hier vandaag?

In juli 2019 had ik niet kunnen bevroeden dat mijn eigen dochter cliënt zou worden en dat ik hier nu zou staan vanwege een zaak, die zou uitgroeien tot wat ik inmiddels de BB-toeslagaffaire ben gaan noemen. Wat ik absoluut niet kan begrijpen is hoe deze misstand zolang verborgen heeft kunnen blijven? Er moet sprake zijn van een systeemfout binnen de gemeentelijke organisatie waardoor niemand zich de afgelopen 20 jaar de vraag heeft gesteld “Hoe dan?” iedere keer dat een bijstandsuitkering werd toegekend die honderden euro’s onder het bestaansminimum lag.

Wat ook speelt is dat zodra ouders aan hun kind meer betalen dan de vastgestelde ouderbijdrage, iedere euro daar boven op de uitkering gekort wordt! Dus als ouder word je door de gemeente verplicht om toe te zien hoe jouw kind financieel in de knel komt, zonder enige mogelijkheid om hulp te kunnen bieden. Alle regels en verplichtingen van de participatiewet zijn immers van toepassing.

Wat wel mocht, en dat gebeurt in steeds grotere getale zo viel recentelijk nog in de Gelderlander te lezen, was shoppen bij de voedselbank. Dus was ook het eerste wat door de begeleiding van mijn dochter werd geregeld. U moet zich voorstellen wat dat als ouder met je doet doordat je jouw kind moet loslaten, omdat het beter voor zijn of haar ontwikkeling is om zelfstandig beschermd te gaan wonen en dan komt het in deze misère terecht. Onnodig ook nog eens zo blijkt achteraf.

3 ARTIKEL 12 PW

Voorzitter!

Wat is er precies misgegaan?

Ik zal proberen om zoveel mogelijk buiten het juridisch jargon te blijven, maar voor een goed begrip moet ik toch artikel 12 van de Participatiewet toelichten.

Dat artikel bepaalt dat een gemeente, naast algemene bijstand volgens de jongeren norm van ongeveer €265 per maand, ook een aanvulling als bijzondere bijstand kan verstrekken aan jongmeerderjarigen. Deze zogeheten BB-toeslag dient gebaseerd te zijn op de, na het verplichte onderzoek vastgestelde, hoogte van de noodzakelijke kosten van het bestaan, rekening houdend met de onderhoudsplicht van de ouders.

Dus de gemeente bepaalt eerst het “budget” waarvan de uitwonende jongmeerderjarige moet kunnen leven, trekt daar de algemene bijstand en indien aan de orde de ouderlijke bijdrage van af en dan blijft de toe te kennen maandelijkse BB-toeslag over. Dat zou dus het veel genoemde maatwerk moeten zijn, waaraan door de wethouder veelvuldig aan gerefereerd wordt.

4 ONRECHTMATIGE OVERHEIDSDAAD

Voorzitter!

Wat gaat er bij de gemeente Arnhem fout bij de toekenning van de BB-toeslag?

1. Ten eerste onderzoekt de gemeente niet, althans onvoldoende, wat de noodzakelijke kosten van het bestaan zijn. Dat zijn niet alleen de kosten voor huur en levensonderhoud, maar bijvoorbeeld ook noodzakelijke medische, school en/of reiskosten.
2. Ten tweede werkt de gemeente met vaste bedragen, zonder te kunnen motiveren op welke normen die gebaseerd zijn. Zo stelde de gemeente Arnhem tot voor kort voor een alleenstaande jongmeerderjarige het budget vast op ongeveer €700 per maand. Dat was €375 onder het sociaal minimum zoals dat geldt voor een alleenstaande 21-plusser. Maar ook de huidige toegepaste norm van een 21-plusser is feitelijk onjuist, omdat uit het onderzoek naar de noodzakelijke kosten kan blijken dat deze soms hoger of lager kunnen zijn.

Dit handelen van de gemeente Arnhem kan worden gekwalificeerd als een onrechtmatige overheidsdaad. Overigens wordt door veel meer gemeenten onrechtmatig gehandeld doordat ook daar onvoldoende onderzoek wordt verricht en met vaste bedragen wordt gewerkt. De BB-toeslagaffaire zal zich naar mijn verwachting daarom als een olievlek over heel Nederland verspreiden.

5 SLACHTOFFERS

Voorzitter!

Wie zijn de slachtoffers van de BB-toeslagaffaire?

De afgelopen weken heb ik mij afgevraagd hoe ik aan die slachtoffers een gezicht kan geven. Bij het terugzien van de opgenomen uitzendingen van de politieke avonden viel mij namelijk op dat de wethouder totaal geen compassie toont voor de gedupeerden van de BB-toeslagaffaire. Ik vraag mij af of de wethouder eigenlijk wel weet wie de slachtoffers zijn?

Voor de Raadsleden die de Gelderlander of het AD lezen moet de naam Savi bekend voorkomen. Ik vraag mij af of de wethouder de artikelen die zijn verschenen over de BB-toeslagaffaire ook onder ogen zijn gekomen?

Voorzitter!

Savita is een gewone Hollandse jongen die de pech heeft dat bij hem de draadjes in het hoofd net even iets anders zijn aangesloten, waardoor hij er veel harder voor moet werken om in het “gewone leven” (tussen aanhalingstekens) mee te kunnen komen. Het is dan ook stuitend om de reacties op de sociale media te lezen naar aanleiding van het krantenartikel. De instelling van die reageerders verschilt overigens niet zoveel met de instelling van de gemeentelijke beleidsmakers die in 2005 vonden dat een uitkering onder het bestaansminimum noodzakelijk was om de jongmeerderjarigen te stimuleren te gaan werken.

Het zijn slachtoffers omdat er niet alleen sprake is van financiële benadeling, maar ook beschadiging van mensen in sociaal en emotioneel opzicht. De rode draad in alle verhalen is dat de slachtoffers als gevolg van hun persoonlijke problematiek niet meer thuis konden blijven wonen en daarom een beroep op de gemeente moesten doen om financiële ondersteuning te krijgen. Het is dan ook zeer wrang om te moeten constateren dat juist die gemeente de slachtoffers met nog meer problemen heeft opgezadeld. Temeer omdat die gemeente duizenden euro's per maand spendeert aan begeleiding die door de financiële problematiek flink aan effectiviteit heeft ingeboet.

Het liefste zou ik hier een aantal andere schrijnende persoonlijke verhalen willen delen van de slachtoffers, maar daarvoor ontbreekt helaas de tijd. Ik noem daarom hier alleen hun namen en roep de wethouder op om op heel korte termijn de ergste financiële ellende op te lossen voor David, Dorike, Yessie, Nick, May-Li, Gerome, Alex en Savita.

Voor mijn dochter heeft het ruim 16 maanden geduurd voordat de erkenning kwam dat de gemeente fout zat. De andere huidige en voormalige BB-toeslagontvangers hebben die erkenning nog steeds niet gehad. De zeer beperkte compensatie met terugwerkende kracht tot november 2020 van de huidige groep BB-toeslagontvangers doet geen recht aan wat de gemeente Arnhem hen heeft aangedaan. En

uit het negeren van de groep voormalig BB-toeslagontvangers blijkt, dat de gemeente Arnhem geen idee heeft wat de gevolgen van haar beleid zijn geweest.

7 ERKENNING EN EXCUSES

Voorzitter!

Hoe nu verder?

Deze BB-toeslagaffaire heeft kunnen gebeuren doordat de gemeente Arnhem geen idee heeft wie haar cliënten zijn en onder welke omstandigheden zij leven. Ik zie geen enkele compassie van de wethouder voor de slachtoffers en de financiële problemen waarin zij terecht zijn gekomen als gevolg van het gevoerde gemeentelijke beleid. De categorische ontkenning door de wethouder dat de gemeente niet onrechtmatig heeft gehandeld is ook niet helpend in het herstelproces en een slag in het gezicht van de slachtoffers.

Een excuus van de wethouder namens de gemeente Arnhem zou op zijn plaats zijn en gewaardeerd worden. Daarnaast verwachten mijn cliënten, mede namens alle andere slachtoffers, een toezegging van de wethouder dat een snelle en volledige compensatie van de materiële en immateriële schade voor alle BB-toeslagontvangers in de afgelopen 20 jaar zal worden nagestreefd in plaats van juridische haarkloverij en verwijzing naar de problemen van personele en administratieve aard om dit goed ingeregeld te krijgen.

De vaste jurisprudentie van Centrale Raad van Beroep uit 2000 en 2012 waarnaar in de uitspraak van 5 november 2020 wordt verwezen, gelden als generiek. Dus zowel iedere huidige als voormalige BB-toeslagontvanger kan zich daarop beroepen zoals ook blijkt uit het door mij opgestelde “Juridisch Kader”. Ik wil de wethouder daarom aan zijn woorden van 13 oktober houden toen hij aan de Raad verklaarde, dat hij de uitspraken van de rechter zou opvolgen als die generiek zouden zijn.

8 SCHADEVERGOEDING

Voorzitter!

Wat gaat de gemeente op korte termijn doen om de slachtoffers van de BB-toeslagaffaire te helpen?

Op z'n minst is het redelijk dat de gemeente een meldpunt instelt ten behoeve van de opsporing van de slachtoffers.

Wanneer als gevolg van een onrechtmatige daad schade wordt geleden, dan heeft het slachtoffer recht op schadevergoeding. Bij de slachtoffers van de BB-toeslagaffaire is die schade onder te verdelen in 3 componenten:

1. De directe schade waaronder de te weinig en te late uitbetaalde BB-toeslag.

2. De indirecte schade waaronder bijvoorbeeld incassokosten.
3. Immateriële schade waaronder psychische belasting, zware beperkingen om zichzelf in het sociale leven te ontplooien en niet kunnen werken aan de persoonlijke problematiek

Naast de schadevergoeding hebben veel slachtoffers ook problemen op ander gebied zoals door opgelopen schulden geen verzekering kunnen afsluiten, BKR-registraties, etc. Nadat de schadevergoeding is geregeld dient de gemeente ook hier onderzoek naar te doen en de slachtoffers bij te staan in het zoeken naar oplossingen.

9 WAARSCHUWING

Voorzitter!

Wat zijn de aandachtspunten voor een goede oplossing?

Ik heb er in het “Juridisch kader” ook al voor gewaarschuwd, maar ik wil het hier nog een keer benadrukken dat vermeden moet worden dat de slachtoffers als gevolg van de schadevergoeding opnieuw in de financiële problemen komen, bijvoorbeeld vanwege overschrijding van de vermogensgrens. Ik ga er daarom vanuit dat door de gemeente hiervoor een passende oplossing wordt gevonden.

10 AFSLUITING

Voorzitter!

Ik rond af met een oproep aan de wethouder om voortvarend aan de slag te gaan zodat op heel korte termijn alle slachtoffers van de BB-toeslagaffaire worden opgespoord en financieel gecompenseerd. Uw Raad kan dit bevorderen door actief op de uitvoering toe te zien. De klok tikt door voor de slachtoffers, die dagelijks geconfronteerd worden met de fouten die door de gemeente Arnhem zijn gemaakt. Hun schulden en de andere gevolgen zijn immers niet ineens verdwenen nu de motie is aangenomen.

Ik stel mij beschikbaar om hier een rol in te spelen en als stem van de slachtoffers te functioneren. Dan moet het lukken om samen in ieder geval het financiële leed dat de BB-toeslagaffaire teweeg heeft gebracht zo goed mogelijk op te lossen. Ik dank uw Raad voor hun aandacht.